

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 16/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till en lag om öppettider inom detaljhandeln

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 juni 2009 en proposition med förslag till en lag om öppettider inom detaljhandeln (RP 84/2009 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

— en lagmotion med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om minuthandeln och frisersalongers öppettider (LM 44/2009 rd — Paula Sihto /cent), som remitterades till utskottet den 4 juni 2009.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (AjUU 19/2009 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Ulla Karhu, arbets- och näringsministeriet
- överarkitekt Katri Tulkki, miljöministeriet
- specialforskare Liisa Vuorio, Konkurrentverket
- biträdande direktör Riitta Jalkanen, Konsumentverket
- chef för juridiska ärenden Hannu Rautiainen, Finlands näringsliv

- verkställande direktör Tiina Oksala, Erikoiskaupan Liitto
- verkställande direktör Juhani Pekkala, Förbundet för Finsk handel
- ordförande Ann Selin, Servicefacket PAM rf
- verkställande direktör Osmo Laine, Finlands dagligvaruhandel rf
- ordförande Jari Alanen och ombudsman Juha Tiuraniemi, Suomen Kauppakeskushdistus ry
- generalsekreterare Sinikka Turunen, Finlands Konsumentförbund rf
- direktör Antti Neimälä, Företagarna i Finland
- verkställande direktör Marjukka Karttunen, Yrittäjien liiton Keskusliitto ry
- vice verkställande direktör Pekka Huttula, Olje- och Gasbranschens Centralförbund rf
- forskningschef Olavi Rantala, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- direktör Eila Kilpiö, Konsumentforskningscentralen
- specialforskare Heikki Taimio, Löntagarnas forskningsinstitut
- äldre forskare Pertti Kiuru, Småföretagscentret vid Helsingfors handelshögskola
- generalsekreterare Heikki Huttunen, Ekumeniska rådet i Finland (ERF)
- verkställande direktör, ordförande för Erikoiskaupan Liitto ry Seppo Halme, Muotitalo Jokinen Oy
- verkställande direktör Terho Kalliokoski, Kesko Livs Ab
- kommerseråd Risto Pyykönen, Centrallaget för Handelslagen i Finland SOK.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Pellervo Ekonomiska Forskningsinstitut

— Suomen Hiusyrittäjät ry.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår en lag om öppettider inom detaljhandeln.

Propositionens huvudsakliga syfte är att skapa klarhet i bestämmelserna om öppettider inom detaljhandeln, men med hänsyn till att närbutikernas ställning tryggas.

Enligt förslaget ska detaljhandelsbutikerna kunna hålla öppet på söndagar mellan klockan 12 och 18 med undantag för perioden mellan fars dag och julafton då de ska kunna hålla öppet mellan klockan 12 och 21. På högtidsdagar ska affärerna dock hållas stängda.

Lagen gäller inte dagligvarubutiker vars yta för den ordinarie affärsrörelsen är högst 400 m² annat än i fråga om högtidsdagar då även dessa butiker ska hållas stängda.

Affärernas öppettider på vardagar kommer att vara desamma som nu. På julafton och midsommarafton ska affärerna stängas klockan 12. På

servicestationerna får ytan för den affärsrörelse som motsvarar kioskhandeln vara högst 400 m².

Bestämmelserna om öppethållande gäller också stora detaljhandelsenheter som etableras i glesbygden. Liksom den nuvarande lagen innehåller också den föreslagna lagen en förteckning över de former av handeln som inte omfattas av lagen.

Förslaget innehåller även en bestämmelse om en näringsidkares rätt att hålla sin affär i ett affärscentrum eller en motsvarande koncentration av affärer stängd en dag i veckan.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Lagmotionen

Motionären föreslår att detaljhandelsbutikerna och frisersalongerna ska stänga redan klockan 12 i stället för 13 som nu på midsommar- och julafton.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Utskottet föreslår att lagförslaget godkänns med några smärre ändringar och att lagmotionen förkastas.

Propositionen fortsätter den stegvisa liberaliseringen av butikernas öppettider och tydliggör de nuvarande reglerna som både konsumenter och handel ansett vara invecklade. Förutom enkla regler erbjuder propositionen flexibla möjligheter att hålla öppet när det är lämpligt med tanke på konsumtionsefterfrågan. Konsumenternas behov kan på så vis tillgodoses bättre. De liberalare öppettiderna ger särskilt dagligvaruhandeln möjligheter att effektivisera logis-

tiktjänsterna och uppnå bättre kostnadseffektivitet.

Propositionen nämner det avtal som Servicefacket PAM rf och Förbundet för Finsk Handel ingick i november 2008 där parterna ställer sig redo för författningsändringar enligt lagförslaget. Jämsides med den nya regleringen kommer avtalsändringar att förbättra villkoren för de handelsanställda samtidigt som handeln och personalen får en stabil grund att stå på.

Effekterna av lagen

Den största förändringen jämfört med nuläget är att regleringen av öppettiderna inte längre ska gälla högst 400 m² stora dagligvarubutiker bort-

sett högtidsdagar och att rätten att hålla söndagsöppet utvidgas för alla detaljhandelsbutiker.

Detaljhandeln sysselsätter cirka 130 000 personer. Av dem jobbar ungefär 13 000 i de dagliga varuaffärer på högst 400 m² som kommer att stå utanför regleringen. Det är 10 procent av alla detaljhandelsanställda. Avregleringen i fråga om öppettiderna kommer alltså att gälla ett relativt begränsat antal anställda. Förfarandet med undantag i öppettider har gjort att många av dem i praktiken redan omfattats av längre öppettider. Detaljhandelsbutikerna i glesbygden har redan nu med stöd av gällande bestämmelser haft rätt att fritt välja sina öppettider.

Att rätten till söndagsöppet utvidgas för de detaljhandelsbutiker som fortsatt omfattas av regleringen innebär att butikerna kan hålla öppet sju dagar i veckan under nästan 38 kalenderveckor i stället för nuvarande cirka 22 kalenderveckor. På grund av de högtidsdagar som nämns i lagen kommer butikerna att årligen hålla stängt minst en dag under cirka 14 kalenderveckor. Dessutom kommer tiden för söndagsöppet att enligt propositionen förkortas så att butikerna får hålla öppet bara mellan klockan 12 och 18 i stället för mellan 12 och 21 som nu. Undantag utgör perioden mellan fars dag och julafton då de nuvarande öppettiderna fortsätter gälla.

Det har gjorts en lång rad undersökningar om öppettidsreglernas konsekvenser¹. Frågan har också tangerats i en rapport från en arbetsgrupp för handel och konkurrens vid miljöministeriet². Utskottet konstaterar att de olika utredningarna innehåller i någon mån motsägelsefulla bedöm-

ningar av nuvarande respektive eventuella nya öppethållningsreglers konsekvenser och att man utifrån dem inte kan göra en entydig evaluering av vad det aktuella förslaget leder till. Därför är det angeläget att ge akt på hur regleringen påverkar inte minst de anställda inom detaljhandeln, småföretagare, samhällsstrukturen, trafiken och tillgången till detaljhandelstjänster, menar utskottet och föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande om att regeringen senast 2012 förutsätts lämna riksdagen en redogörelse om de sammantagna konsekvenserna av den nya lagstiftningen. (*Utskottets förslag till uttalande*)

Det kan hända att samhället måste sätta in extra åtgärder när butikernas öppettider liberaliseras. Att dagvårds- och kollektivtrafiktjänsterna är anpassade till de anställdas nya arbetstider hör till de saker som bör ägnas uppmärksamhet i bevakningen av lagstiftningseffekterna. För småföretagare kunde man underlätta i arbetet t.ex. genom att utvidga rätten till stöd för rekrytering av en första anställd eller genom att återinföra rätten för småföretagare till semesterpeng (jfr lagen om semesterpenning för småföretagare, 408/1977).

Köpcentrum och motsvarande butikskoncentrationer

Den rådande uppfattningen särskilt bland fackhandelsföretagen är att liberaliseringen av öppettiderna kommer att påverka branschen negativt i köpcentrum och motsvarande butikskoncentrationer där handelsmännen genom hyreskontrakt är bundna att iakttä gemensamma öppettider. När rätten att hålla söndagsöppet utvidgas och antalet sjudagarsveckor ökar, förlängs i synnerhet småföretagarnas arbetsvecka och tvingar dem att kanske hålla öppet också då det inte är lönsamt på grund av svikande kundunderlag. Samtidigt finns det de som anser att enhetliga öppettider är ett fundamentalt element i köpcentrumkonceptet.

I 4 § föreslås bestämmelser som ska göra situationer av detta slag rimligare. Där föreskrivs

¹ Som exempel kan nämnas "Vähittäiskaupan vaihtoehdoisten aukioloaika- ja vaikutus selvitys" Kuluttajien, kauppojen ja liikenteen tutkimuskeskus 1.10.2008, "Vähittäiskaupan aukioloaika- ja vaikutus selvitys" Helsingin kaupunkitutkimuskeskus — HSE Pienyrityskeskus — LTT-tutkimuspalvelu 1.10.2008, "Kauppojen aukioloaika- ja vaikutus selvitys" Löntagarnas forskningsinstitut/Heikki Taimio 10.4.2008, "Kaupan sunnuntaiaukioloajat" Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen työpapereita N:o 108 november 2008 och "Kauppojen aukioloaika- ja vaikutus selvitys" TNS Gallup september 2008

² Miljöministeriets rapporter 26/2007

det att en näringsidkare inte får förpliktas att hålla sin butik i ett köpcentrum eller en motsvarande koncentration av affärer öppen alla veckodagar. Bestämmelsen syftar till att garantera främst små näringsidkare inom detaljhandeln åtminstone en ledig dag i veckan som avtalsparterna särskilt avtalar om. Här handlar det inte om att absolut begränsa avtalsfriheten utan om att behovet av skydd bör bedömas från fall till fall. Bevisbördan faller på den som tillhandahåller affärslokalen.

Eftersom 4 § täcker situationer av de mest varierande slag som inte alltid kan förutses, har regeringen tvingats använda sig av en ganska generell formulering. När det gäller en enskild aspekt i öppethållningsreglerna kompletterar bestämmelsen den s.k. företagskyddslagen (lag om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare, 1062/1993). Den lagen är en generell lag om jämkning av villkor i avtal mellan företagare och skyddar den svagare parten. Företagskyddslagen i sin tur preciserar 36 § i lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929), som säger att om ett villkor i en rättshandling är oskäligt eller om dess tillämpning skulle leda till oskälighet, kan villkoret antingen jämkas eller lämnas utan avseende. Vid prövning av oskäligheten ska alla inverkan omständigheter beaktas.

Utskottet understryker att 4 § bör tillämpas i samma anda som företagskyddslagen och lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, alltså skydda den svagare parten och pröva frågan från fall till fall. I den sammantagna bedömningen bör hänsyn tas till de omständigheter som nämns i propositionen men också till att en enskild näringsidkare kan få problem med lönsamheten om butiken hålls öppen en sjunde dag i veckan. Begreppet näringsidkare bör ges en bred tolkning som i företagskyddslagen så att det betyder en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt saluför, köper, säljer eller annars mot vederlag förvärvar eller överlåter varor eller tjänster. Utskottet föreslår att 4 § 1 mom. kompletteras med en bestämmelse om att den sammantagna bedömningen också bör om-

fatta ekonomisk lönsamhet. (*Utskottets ändringsförslag*)

Enligt 4 § 2 mom. är ett avtal eller därmed jämförbart arrangemang som strider mot 1 mom. utan verkan mot näringsidkaren. Utskottet föreslår en sådan precisering att då ett avtalsvillkor eller därmed jämförbart arrangemang strider mot 1 mom. är det endast det specifika villkoret eller arrangemanget som är utan verkan mot näringsidkaren. (*Utskottets ändringsförslag*)

Säkrad tillgång till butikstjänster

Det ska finnas tillgång till butikstjänster såväl i stadsmiljö som i glesbygden. På den punkten spelar planläggningen en fundamental roll. Utskottet tog upp frågan bl.a. i sitt betänkande om statsrådets redogörelse för strukturen hos och förändringarna inom detaljhandeln samt specialfrågorna kring handeln (EkUB 17/2006 rd). Markanvändningen har en viktig styrande effekt på serviceutbudet i kommuncentrumen. I beslutsfattandet måste hänsyn tas inte bara till samhällsstrukturen utan också till kund- och konkurrensaspekten.

Utskottet vill alldeles extra lyfta fram bybutikernas fortsatta existens. Investeringsstödet för bybutiker i glesbygden har visat sig vara en bra stödform. Det är viktigt att det avsätts tillräckligt med pengar för investeringsstöd till detaljhandeln i glesbygden. Dessutom bör bybutikerna i större utsträckning göras till multiservice-ställen där dagligvarutjänster kompletteras av t.ex. post- och apotekstjänster. (*Utskottets förslag till uttalande*)

Gjorda utredningar pekar på att liberaliseringen av öppettiderna eventuellt bidrar till att handeln koncentreras. Konkurrensfrågor av detta slag bör absolut beaktas i den pågående beredningen av en totalreform av konkurrenslagstiftningen, understryker utskottet.

Öppettiderna inom frisörsbranschen

Regeringen föreslår att frisersalongerna inte ska omfattas av lagen. Därmed kan de i likhet med andra företag inom servicebranschen hålla öppet efter eget gottfinnande.

Såväl företagare som anställda inom hårvårdsbranschen har velat att öppettiderna inom branschen fortfarande ska vara reglerade. Också arbetslivs- och jämställdhetsutskottet påpekar i sitt utlåtande att det kan ha negativa följder för konkurrensen, regelbundna arbetstider och säkerheten i arbetet om öppettiderna för frisörsalonger blir helt fria. Utskottet föreslår därför att man prövar om bestämmelser om öppettiderna inom frisörsbranschen fortfarande bör ingå i lagen.

Ekonomiutskottet anser förslaget vara motiverat och föreslår att frisörsalongerna fortsatt ska omfattas av öppettidsbestämmelserna och att lagens rubrik och 1—4 § ändras i enlighet härmed. (*Utskottets ändringsförslag*)

Ikraftträdande

Enligt propositionen avses den föreslagna lagen träda i kraft så snart som möjligt. Ekonomiutskottet är överens med arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om att det är angeläget att den träder i kraft den 1 december 2009.

Utskottets ändringsförslag

Motionen

Utskottets lagförslag motsvarar innehållsligt lagmotionen.

Eftersom motionären föreslår ändringar i en lag som i lagförslaget förslås bli upphävd, föreslår utskottet att lagmotionen förkastas av lagtekniska skäl.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår ekonomiutskottet

att lagförslaget godkänns men rubriken och 1—4 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att lagmotion LM 44/2009 rd förkastas och

att två uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden).

Lag

om öppettider för detaljhandeln och frisersalonger

1 §

Tillämpningsområde och öppettider

Yrkesmässig detaljhandel och frisersalongsverksamhet får, om inte något annat bestäms i denna lag, idkas på vardagar mellan klockan 7 och 21 med undantag för lördagar då detaljhandeln får idkas mellan klockan 7 och 18.

Yrkesmässig detaljhandel och frisersalongsverksamhet får, om inte något annat bestäms i denna lag, idkas på söndagar mellan klockan 12 och 18. Under tiden mellan fars dag i november och julafton i december får dock detaljhandel

och frisersalongsverksamhet idkas på söndagar mellan klockan 12 och 21.

2 §

Öppettiderna på högtidsdagar

Yrkesmässig detaljhandel och frisersalongsverksamhet får inte idkas på kyrkliga högtidsdagar, första maj, mors dag, fars dag eller självständighetsdagen och inte heller efter klockan 18 på nyårsafton och valborgsmässoafton och efter klockan 12 på julafton och midsommarafton.

(2 och 3 mom. som i RP)

3 §

Dispens

Länsstyrelsen kan av särskilda skäl tillåta att yrkesmässig detaljhandel *och frisersalongsverksamhet* idkas också under andra tider än de som bestämts i 1 och 2 §. Som särskilda skäl betraktas faktorer med anknytning till affärens läge, turism, offentliga tillställningar eller motsvarande situationer som påverkar efterfrågan på tjänster. Dispens kan beviljas antingen för bestämd tid eller tills vidare.

(2 mom. som i RP)

4 §

En näringsidkares rätt att hålla sin affär stängd

En näringsidkare får inte genom avtal eller något annat därmed jämförbart arrangemang förpliktas att hålla sin detaljhandelsbutik *eller frisersalong* i ett köpcentrum eller en motsvarande koncentration av affärer öppen alla veckodagar, om det inte kan visas att det är nödvändigt för köpcentrumet eller affärskoncentrationen att butiken *eller salongen* hålls öppen och att detta är

skäligt med hänsyn tagen till *arten, omfattningen och lönsamheten* av näringsidkarens näringsverksamhet samt övriga förhållanden.

Ett *avtalsvillkor* eller därmed jämförbart arrangemang som strider mot 1 mom. är utan verkan mot näringsidkaren.

Utskottets förslag till uttalande

1. Riksdagen förutsätter att regeringen senast 2012 lämnar en redogörelse till om vilka effekter liberaliseringen av butikernas öppettider haft. Rapporteringen ska bl.a. gälla hur bestämmelserna påverkat de anställda och företagarna inom handeln, personalens trygghet, barndagvården, arbetsresandet, privata företagares rekrytering av en första anställd och semesterförmåner, tillgången till tjänster i glesbygden och handelns struktur ur ett småföretagarperspektiv.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen avsätter ett tillräckligt stort anslag för investeringsstöd till bybutiker i glesbygden.

Helsingfors den 5 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Antti Rantakangas /cent
medl. Hannu Hoskonen /cent
Harri Jaskari /saml
Anne Kalmari /cent (delvis)
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jouko Laxell /saml
Eero Lehti /saml (delvis)

Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Petteri Orpo /saml
Sirpa Paatero /sd (delvis)
Oras Tynkkynen /gröna (delvis)
Markku Uusipaavalniemi /cent (delvis)
Ulla-Maj Widenroos /sv
ers. Sampsa Kataja /saml (delvis)
Antti Vuolanne /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.

RESERVATION

Motivering

Liberaliseringen och utvidgningen av öppettiderna inom detaljhandeln är en stor och principiell förändring i vårt samhälle. Vi ska inte utnyttja lagstiftning till att införa ett 24/7-konsumtionssamhälle, som är öppet dygnet runt alla dagar i veckan året om.

Det finns 140 000 anställda inom detaljhandeln. Och 13 000 av dem arbetar i dagligvaruaffärer under 400 kvadratmeter, som alltså har helt fria öppettider. Inom detaljhandeln arbetar således 230 000 människor. Konsumenterna påverkas förstås av öppettiderna, men de inverkar också direkt på en rad andra yrkesgrupper, bland andra städerskor, anstaltsvårdare, lagerarbetare, väktare, sophanteringskedjan, transporter och indirekt också på dagispersonal och förare inom kollektivtrafiken.

I sitt utlåtande understryker arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att de liberaliserade och utvidgade öppettiderna i hög grad påverkar stresståligheten, arbetssäkerheten och samordningen mellan arbete och familj. Öppettiderna inverkar mycket på hur människor förlägger sin arbetstid och fritid. Det är viktigt att familjerna också i fortsättningen regelbundet och tillräckligt ofta kan tillbringa fritiden tillsammans, anser arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

Enligt de gällande bestämmelserna är öppettiderna inom frisörsbranschen reglerade. Genom den nya lagen hade regeringen undantagit dem. Lyckligtvis föreslår ekonomiutskottet enhälligt att det inte ska bli så utan frisörsbranschen ska ingå i lagen precis som företrädarna för både arbetstagarnas och arbetsgivarnas organisationer har velat.

Propositionen driver på att handeln centraliseras och närbutikerna minskar

I Finland är dagligvaruhandeln mycket centraliserad, nästan 80 procent av marknaden kontrolleras av de två största grupperna. I själva verket

hör Finland till de länder i Europa som har den största centraliseringen inom dagligvaruhandeln. Bland annat Konkurrensverket har uttryckt sin oro över oligopolet, som av studier att döma medverkar till bl.a. högre matpriser. Lagförslaget drivet ännu mer på centraliseringen, och dagligvaruhandeln flyttar ut till stormarknaderna.

I stället borde vi ha butiker i förorterna, byarna och tätorterna. När öppettiderna utvidgas och butikerna därför centraliseras och flyttar ut utanför stadskärnan, riskeras många former av traditionell handel och det kan ha negativa effekter för utvecklingen av och trivseln i stadskärnorna.

Centraliseringen slår mycket olika mot människor. Folk med privatbil gynnas på bekostnad av äldre, studerande och ensamföräldrar. Dessutom blir ansträngningarna för hållbar utveckling och minskningsmålen för luftförordningar lidande när handeln flyttar in på stormarknaderna.

Den fysiska samhällsstrukturen splittras och klimatet är förloraren

Propositionen påskyndar nedbrytningen av den fysiska samhällsstrukturen och står i bjärt kontrast till de klimatpolitiska målen. I en så här stor fråga hade det absolut behövts en utvärdering av miljökonsekvenserna, och i synnerhet beträffande klimatmålen för trafiken, den fysiska miljön och energiförbrukningen.

Bostadsministern på miljöministeriet som svarar för planläggningsfrågor har föreslagit en precisering av glesbygd eftersom han anser att ordet ger rum för tolkning och är ett problem i styrningen av markanvändningen. Tolkningsproblemen kan tvinga detaljhandelsbutikerna ut i periferin i städer och tätorter. En sådan utveckling splittrar den fysiska samhällsstrukturen och strider mot målen i anvisningarna om markanvändningen, säger han. Tillämpningen ställer till med problem, särskilt i stadsregioner eftersom bestämmelserna är tänkta att stödja lanthandeln.

Detta enligt bostadsministern. Det är bara att beklaga att lagen inte ändrades.

Fackhandeln och små företag blir lidande

Fackhandeln står för ungefär 80 procent av företagen inom detaljhandeln. Mätt i antalet anställda sysselsätter fackhandeln 55 procent av personalen inom detaljhandeln. Men propositionen tar inte hänsyn till de problem som de utvidgade öppettiderna kan ha för fackhandeln. Riskerna är att propositionen blir dödsstöten för de många, kanske hundratal, kvartersbutikerna och små fackbutikerna.

Fack kan erbjuda personlig betjäning, och det är viktigt, inte minst för äldre kunder. Det är alltså viktigt att Finland inom många politikområden tar hänsyn till vilka krav det ställs på gott i liv med ökande ålder.

Inhemsk butik, också företag med lång erfarenhet i branschen, känner mycket tydligt av trycket från de internationella kedjorna. Med risk för sin lönsamhet måste fackhandeln anpassa sig till öppettider som gynnar de stora kedjorna och trotsa sina egna lönsamhetskalkyler. Det är av största vikt att avtalen med köpcentren innehåller en regel om en dag stängt för mindre butiker.

När öppettiderna utvidgas är risken stor att detaljhandeln drabbas av större kostnader. De nya öppettiderna kommer knappast öka konsumtionen av varor från detaljhandeln. De ökande kostnaderna kommer nämligen att slås ut på priset och får betalas av konsumenterna.

För många företagare är det aktuellt med generationsväxling, som nu försvåras och blir mindre attraktivt.

Företagarna i Finland, Yrittäjänaisten Keskusliitto och Erikoiskaupan Liitto motsätter sig kraftfullt lagförslaget.

Sysselsättning och arbetssäkerhet

Det är svårt att bedöma hur sysselsättningen påverkas av förslaget och propositionen säger ingenting om positiva sysselsättningseffekter. Förbundet för finsk handel räknar med att årsverkerna ökar. Det är viktigt att de utökade arbetstimarna i första hand erbjuds dem som nu har del-

tidsanställning, understryker arbetslivs- och jämställdhetsutskottet. Inom dagligvaruhandeln jobbar två tredjedelar av personalen deltid, inom fackhandeln är siffran cirka 10 procent. På hypermarknaderna är siffran hela 90 procent. Också fackhandeln kommer att tvingas att i högre grad ha deltidsanställda. Dessutom är de nuvarande öppettiderna problematiska eftersom det är svårt och dyrt att få personal till fackhandeln.

Företagarnas arbetsbörda kommer att öka på bekostnad av deras arbetshälsa och det försämrar avsevärt säkerheten i arbetet. Dessutom kommer företagarnas allt mer att tvingas arbeta ensamma.

I små affärer är det otryggt att arbeta på kvällar och nätter. Det måste alltså satsas betydligt mer på säkerhetssystem vid ensamarbete. Arbetssäkerheten eller ensamarbete har över huvud taget inte undersökts i samband med lagförslaget.

Ingen gemensam tid i familjerna och kommunal barnomsorg

Med längre öppettider förlorar många småföretagare och anställda inom detaljhandeln familjens enda lediga dag. För de anställda är de långa öppettiderna ett problem när de vill samordna arbete och familj och ordna gemensam tid för familjen. Företagarna och deras familjer, men också de som arbetar inom detaljhandeln och deras familjer måste kunna garanteras en ledig dag i veckan. I synnerhet familjer med ensamförsörjare har svårt att samordna arbete och familj. Av alla barnfamiljer har 20 procent ensamföräldrar och inom den kvinnodominerade handeln är siffran 30 procent.

När butikerna får ha söndagsöppet året runt, ökar behovet av barnomsorg på söndagar. En uträkning i Vanda visar att det kostar ungefär 550 000 euro att ha ett vanligt dagis med fem grupper öppet dygnet runt. Behovet av barnomsorg på kvällar och veckoslut kommer att öka och kommunerna har mycket varierande möjligheter att möta situationen.

Många kommuner kämpar med stora ekonomiska problem. Sannolikt är det flera kommuner som inte kommer att kunna tillgodose det ökade

behovet av barnomsorg. Dessutom måste kommunerna ordna med säkerheten, också på nätterna. Det syns i synnerhet på mindre barn om de måste vistas länge på dagis på nätter och veckoslut.

På grund av nackdelarna med lagförslaget blir samhället tvunget att utöka sitt serviceutbud av barnomsorg, kollektivtrafik och säkerhet på ga-

torna. Veckosluts- och nattarbete kommer att öka av propositionen. Så kommunerna måste ges möjligheter att ta hand om allt detta.

Förslag

Vi föreslår alltså

att lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 5 november 2009

Miapetra Kumpula-Natri /sd
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd

Jouko Laxell /saml
Markku Uusipaavalniemi /cent